

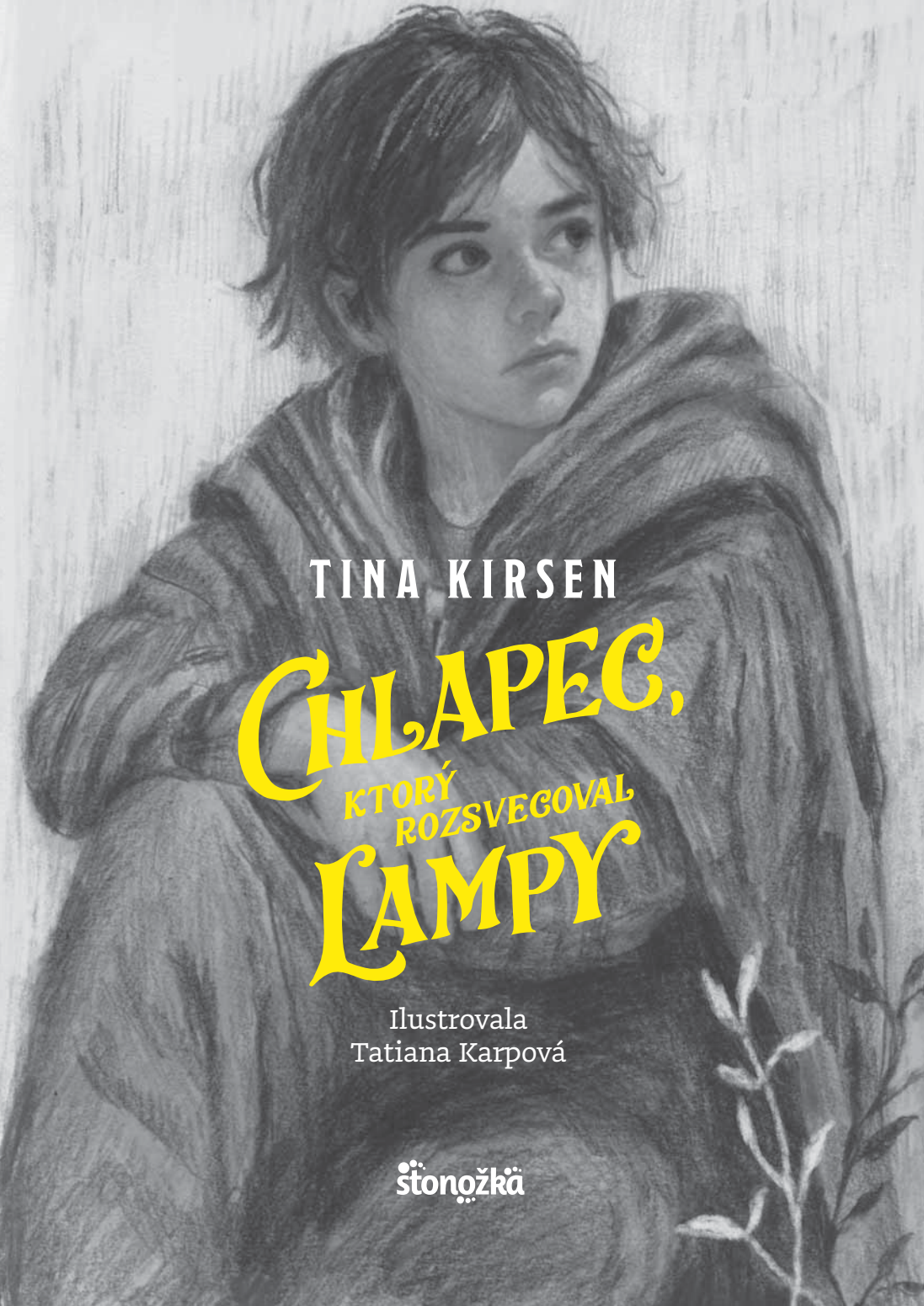
TINA KIRSEN

ILUSTROVALA TATIANA KARPOVÁ

CHLAPEC, KTORÝ ROZSVEGOVAL LAMPY

CHLAPEC,
KTORÝ
ROZSVEGOVAL
LAMPY

TINA KIRSEN

CHLAPEC,
KTORÝ
ROZSVECOVAL
LAMPY

Ilustrovala
Tatiana Karpová

štonožka

„Zapáliť sviečku
je dobré, ale nadávať
na tmu je väčšia zábava.“

(Anthony de Mello)

Venované všetkým, ktorí
každodenne prinášajú svetlo
a nedovolia vládnuť tme.

1. kapitola

Na ďalekom severe, až na samotnom kraji konca sveta, v hlbokom údolí, kde slnečné lúče iba sťažka oblizovali skalnaté pahorky vrchov, sa rozprestieralo mestečko Bjorn, ktoré dlho nezažilo skutočne jasný, teplý deň. No aj napriek tomu bolo náramne utešené. Strechy drevených chalúpok, ktoré poprášili snehové vločky, vykúkali zo zamrznutej černozeme. Popri nich sa tiahli starostlivo pozametané chodníky, popretkávané tieňmi statných stromov. V srdci mestečka sa nachádzalo kameňom dláždené námestíčko a v jeho strede ošarpaná zvonica. Odtiaľ sa dalo dovidieť až na kraj mesta – k veľkému valu a azúrovej rieke plnej topiacich sa zvyškov belasých ladovcov.

Ľudia si v Bjorne nažívali šťastne a spokojne, neboli to žiadni mrzúti, každý bol srdečný a priamy. Vážili si jeden druhého, druhý prvého a vlastne všetci všetkých a všetko navôkol. Denne sa radovali a pomáhali si, ak bolo treba, boli predsa slušne vychovaní.

„Dobrý deň, ako sa dnes máte?“

„Ďakujem za opýtanie, lepšie ako včera, ale určite nie tak dobre, ako zajtra,“ ozývalo sa ulicami.

A navyše, nikto nikomu neodmietol podať pomocnú ruku, ani na um im nič také škaredé nezišlo. Veď kto to kedy videl? Susedovi azda neukážeš chrbát, keď je v núdzi. To sa predsa nepatrí. A tak nikomu nič nechýbalo, všetci do jedného boli usmiati a šťastní.

Hoci... počkať! Počkať! Ako čas plynul, mnohé sa pretváralo a menilo. Zrazu už nič nebolo rovnaké, nič neostalo tak, ako predtým. Smiech pomaly utíchol, idylka sa vytratila. Puf, a už jej nebolo! Chlad a nešťastie sa plazili síce pomaly, ale Bjornu už takmer obmotávali členky.

Ale prečo? Ako to vôbec bolo možné? Veď doteraz bolo všetko v najlepšom poriadku...

Áno, bolo, ale to by nemohlo byť chlapca, ktorý rozsviecoval lampy.

2. kapitola

Čerstvo napadnutý sneh sa beľel v navíšených oblých závejoch. Veselo vržgal pod ťažkými bagančami. Meluzína sa prehánala ulicami ako splašená a roztopašne sa pohrávala s ledabolo upevnenými okenicami na vyhriatych domcoch. Tmavou oblohou sa premávalo množstvo mrakov nafúknuťých na prasknutie. Bolo len otázkou času, kedy to už viac nevydržia a Bjornu doprajú ďalšiu štedrú dávku snehovej nádielky. Bronzový zvon v kostolnej veži sa zachvel a pomaly sa pustil do vytrvalého tanca.

Bim-bam, bim-bam, bim-bam, neúprosne niekoľko chvíľ odbíjal, až napokon razom ustal, akoby utálo. Hoci boli len tri hodiny popoludní, stmievalo sa.

Po nedávno odhrnutom chodníku rezko vykračoval statný muž v dlhom, teplom kabáte. Našľapoval smelo, akoby sa vôbec nebál, že by sa mohol pošmyknúť na ľade a spadnúť. Napriek sebavedomému výzoru však jeho tvár odzrkadľovala miernu nepohodu. Povzdychol si a rozhlíadal sa vôkol seba. Zvítal sa vpravo, vľavo, no stále nebol spokojný.

„Kde zas toľko trčí?“ zamrmľal napokon popod fúzy. V pravej ruke zvieral dlhokánsku kovovú tyč. Prehodil si ju do ľavej ruky, zadíval sa na ňu a dumal: *Taká škoda,*

zbytočné plytvanie. Len tu tak nečinne, podaromnici postávať! Toto by sa mne veru nikdy nemohlo stať. Môj otec, nech je mu zem ľahká, by mi to zaraz spočítal tak, že by som si týždeň... čo týždeň?! Dva týždne by som si nesadol na zadok. Zmastil by ma jedna radosť! Som naňho príliš mäkký... Príliš!

Muž prestal lamentovať a presunul sa k lampe. Zastal len kúsoček od nej a zahľadel sa do smutného, tmavého tienidla. Opäť si povzdychol. Tentoraz o niečo hlasnejšie, zúfalejšie... Už to nevydrží. Nebude viac mlčať, musí niečo povedať. Preto sa otočil a zaburácal: „Hej, Sven, no tak, kde si toľko?“

Spoza rohu vykukol chlapec. Mohol mať najviac päť, možno šesť rokov. Narýchlo si napravil hrubú pletenú čiapku, ktorá sa mu každým krokom zošuchovala a zakrývala mu veľké sivé oči. Rozlúčil sa s miestnym bundášom, ktorému hodil rýchlo utľapkanú snehovú guľu, a rozbehol sa s úsmevom mužovi v ústrety.

„Idem!“ zvolal veselo Sven a mokrými palčiakmi objímal blikotajúcu žiaru. Už bol takmer pri otcovi, keď pes dolapil svoju korisť a víťazoslávne zaštekal. Snehová guľa sa mu pod ostrými tesákmi rozpadla, no neprekážalo mu to. Hneď si začal naháňať huňatý chvost. Svena to nesmierne pobavilo. Piskľavo sa zachichotal z plných pľúc a veselo vyskočil do vzduchu. Lenže pošmykol sa a padol na zadok.

Au, vidím, že výprask už nebude potrebný... Malý sa vytrestá dostatočne aj sám. Toto ho bude ešte dosť dlho bolieť, pomyslel si muž. Bezmocne sa prizeral, ako Svenovi lampáš vykĺzol z rúk a pri dopade na kamenný chodník sa rozletel na všetky svetové strany.

Sven sa okamžite dral hore, snažil sa postaviť na chudun-
ké nohy ako novonarodená srnka a popritom si oprašoval
kolená. Po lícach sa mu od bolesti a hanby rozkotúlali slzy.
„Prepáč, oco, ja... nechcel som... naozaj.“

Muž nič nepovedal, iba sa zohol, zodvihol rozbitý lampáš
a starostlivo si ho poobzeral.

*Hmm, vyzerá, že plechová konštrukcia ten kaskadérsky kúsok
prežila, aj zásobník na petrolej. Odniesol si to iba sklenený
cylinder. S tým sa dá pre dnešok pracovať.*

Z vrecka na kabáte vytiahol škatuľku, hrubými prstami z nej vybral jednu zápalku a škrtol si ňou o strnisko na bra-
de. Zápalka zaiskrila a na jej konci sa zjavil žltý plamienok,
ktorým pripálil knôt na dotlčenom lampáši.

„A už stačilo, Sven, dávaj pozor! Času je málo, onedlho sa
zotmie a nás čaká kopec roboty. Tamtie lampy sa samy ne-
rozsvietia,“ pokarhal ho a chrptom pravej ruky utrel Sveno-
vi mokré líca. „Budeš tu len tak postávať alebo mi konečne
pomôžeš, hmm?“ spýtal sa o chvíľu a spod hustého obo-
čia vrhol na chlapca vážny pohľad.

Uf, dopadlo to celkom fajn, pomyslel si Sven. Uľavilo sa mu.
Otca si veľmi vážil. Oprášil si teda mokré kolená, prikývol
a vďačne sa mu pozrel do tváre. Potom bez vyzvania vysko-
čil na kovový stĺp a vyšplhal sa úplne nahor. Opatrne otvoril
dvierka na svietidle, pootočil malé koliesko na horáku a ne-
trpezlivo čakal. Otec si o lampáš na chodníku pripálil tyč
a lampu ňou rozsvietil.

„Výborne! Pod' dole, ideme ďalej.“

Chlapec sa zaradoval, skĺzol ako po hasičskej tyči, zodvihol
lampáš a hrdo vykročil vedľa otca.

Svena to nesmierne bavilo, nevedel sa na tancujúce pla-
mienky vynadávať. *Áno, dnes nás čaká ešte veľa roboty. Dôle-
žitej roboty. Môj oco, Ryšavý Rolf, je veľmi dôležitý človek.*

3. kapitola

Čas plynul, Sven pomáhal otcovi každý podvečer rozsvetovať lampy a každé ráno ich zase zhasínať. Odkedy rozbil lampáš, zažal ich a uhasil najmenej dvetisíc ráz. Už to však nebol ten malý nemotorný chlapec. Dost' podrástol. Väčšina nohavíc a svetrov mu bola malá. Nezmenil sa však len jeho výzor, ale aj názor na otcovu prácu. Už mu nepripadala taká vzrušujúca ako kedysi.

„Nemôžeme to robiť inak? Určite existuje aj iný spôsob. Musí! Čo ak by sa dalo pokrútiť jediným horákom a rozsvietili by sa všetky lampy naraz?“ mrmlal Sven a šuchtal sa otcovi za chrbtom.

„Alebo by sme zamávali čarovným prútikom, však? Ty máš teda bujnú fantáziu, to sa musí uznať. Všetci členovia Cechu lucerny postupujú rovnako celé desaťročia a zatiaľ sa ani jeden nestážoval. Netrucuj ako malý a poď, čoskoro je tma,“ odvetil Ryšavý Rolf a poškriabal sa na zarastenej brade.

Sven sa však nedal tak ľahko odbiť. „Ale, oco, nikdy ti nenašlo robiť niečo iné, menej nudné, dôležitejšie?“

Rolf sa zamračil: „Naša práca je možno nudná, ale je veľmi dôležitá. Obyvatelia Bjornu sa na ňu spoliehajú deň čo deň. Určite to pochopíš, keď dospeješ.“

„Nemusím byť dospelý, aby som vedel, že všetko je lepšie, ako rozsvetovať lampy. Všetko! Takí drevosplavci, ktorí zvažajú spílené drevo po rozbúrených riekach, sekáči ľadu, ktorí vyrezávajú kryhy z ďalekých jazier, alebo lovci, ktorí putujú lesmi a odchyťávajú rôzne tvory – tí majú skvelé životy!“ búril sa Sven. Od rozhorčenia mu sčervenali líca.

Rolf kráčal ďalej a tváril sa, že synove výlevy nepočuje. Jeho ľahostajnosť Svena ešte väčšmi nasrdila. Zanovito dupol pravou nohou ako býk v aréne, rozhodil doširoka ruky a zakričal: „Bodaj by svetlo neexistovalo! Potom by sme nemuseli dookola obsluhovať tieto haraburdy!“

Rolf sa otočil, nadvihol obočie a chladne zasyčal: „Opatrne, synak! Dávaj pozor, čo si želáš! Nabudúce si radšej zahryzni do jazyka, skôr než vyslovíš čosi také nerozumné. Vieš ty čo? Priania majú veľmi, veľmi zvláštnu moc. Vieš akú?“

Svena otázka zaskočila. Zavrtel hlavou.

„Môžu sa ti splniť, môj milý! A najmä v taký špeciálny deň, ako je dnes.“

Dvadsiaty deviaty február som predsa už zažil. Nie je ničím výnimočný. Vôbec nie je magický alebo, ako sa hlúpo hovorí, skákajúci. A želania sa neplnia. Nikdy sa mi nič nesplnilo. To viem naisto. Keby to tak bolo, mamka by bola teraz so mnou a neležala by pod zemou. Prekliaty mor! pomyslel si Sven a mávol rukou. Otcovi neodpovedal. Ďalej vedľa seba kráčali mlčky. Boli až príliš zahĺbení do vlastných myšlienok. Asi preto si nevšimli, že hviezdy na oblohe zhasínali jedna po druhej ako sviečky na narodeninovej torte.

4. kapitola

Uzimený Sven rozrazil vchodové dvere, rýchlo vbehol do chalupy, otlčený lampáš odložil do kúta a zvrtol sa k ot-covi. „Dnes prespím vedľa. Freja ma ráno pozvala. Nevadí?“

Rolf si zavesil kabát na ošumelý vešiak, z mokrých vlasov si striasol pár vložiek, ktoré sa ešte nestihli roztopiť, a sklama-ne utrúsil: „Zase? Nejako sa ti u Rorikovcov zapáčilo... Hmm, tak dobre, ale až po večeri. Teraz choď a uvar čaj.“

Sven prikývol, drevenou naberačkou načrel do vedra pri sporáku a do kanvice na zhrdzavenom horáku vliat vodu.

Onedlho sa chalupou šírila čerstvá vôňa bylín a ozývalo sa v nej tiché pochlipkávanie. Rolf vytiahol z kredenca bochník chleba, soľ, kyslú kapustu a hrudku masla. Bez slova sa so synom navečeral.

Prečo je zo dňa na deň ťažšie udržať s ním krok a len tak, bez námahy, sa porozprávať? Kedy takto vyrástol? A kedy sme sa odcudzili? Pri každej príležitosti sa snaží uniknúť z domu, snaží sa uniknúť odo mňa... Aký som bol ja v jeho veku? Rovnaký? Možno. Ruku do ohňa by som za to nedal. To veru nie. Nepamätám si, premietal si v hlave Rolf. Bolo to také ťažké

už vtedy, keď sme boli úplnou rodinou, alebo sa to pokazilo, až keď sme ostali sami dvaja? Kto vie. Ani na to si už celkom nepamätám...

Keď Sven odpratá zo stola použitý riad, Rolf si odkašľal a začal vyzvedať: „A čo také zaujímavé vlastne robíte u Rorikovcov, že sa ti tam tak páči?“

Sven mykol plec om. „S Frejou a Astrid všeličo hráme, kocky, karty a tak. A potom si posadáme ku kozubu a pán Rorik nám rozpráva o rôznych dobrodružstvách, ktoré pozažíval s chlapmi počas zväžania dreva.“

„Astrid? Nemajú Rorikovci iba jednu dcéru?“ začudoval sa Rolf.

Sven vzrušene vysvetľoval: „Astrid sa prisťahovala len nedávno. Je to Frejina sesternica, dcéra jej strýka, pána Odina z neďalekého Bergu. Aj jej zomrela mamka počas moru a oco je sekáč ľadu, takže často chodí na dlhé výpravy. Aby nebola Astrid sama doma, Rorikovci sa jej ujali. Je ešte dosť malá.“

„Aha, takto sa teda veci majú,“ zamrmlal Ryšavý Rolf a pozrel sa na syna. „No, neponocujte dlho, vieš, že ráno ťa budem potrebovať. Lampy sa samy nezhasnú.“

„Ako inak,“ povedal priškrtené Sven, buchol pästou do stola, z vešiaka pri dverách schmatol kabát a čiapku a bez pozdravu vybehol z chalupy.

5. kapitola

„Bol to obyčajný deň, ako každý iný, teda aspoň sme si to s chlapmi mysleli. Všetky borovice sme už mali spílené, očistené a nachystané na prevoz pekne v jednom rade na brehu. Už nám len chýbalo zviazať ich dokopy, pohádzať do rieky a splaviť sa na nich dole do mesta. Lenže zrazu, z ničoho nič, sa zo severnej strany hory ozvalo desivé zavýjanie. Nikto nepovedal ani pol slova. Zamrzli sme. Aj tí najodvážnejší z nás. Dobre sme vedeli, čo to je.“

„Vlk,“ šepol Sven vzrušene a nakrátko prerušil napínavé rozprávanie.

Rorik sa mu pozrel do očí: „Svorka divých vlkov!“

Svena striaslo.

Rorik sa zhlboka nadýchol a s výraznou gestikuláciou pokračoval: „Rýchlo sme sa začali šplhať na najbližšie stromy. Spamätal som sa ako posledný z chlapov. Ozvena zdiveného štekotu ma ohlušovala. Srdce mi búšilo až v hlave. Dlane sa mi šmýkali, lapal som do prázdna. Suchá kôra z kmeňa, na ktorý som sa pokúšal vydriapať, sa lúpala. Horko-ťažko som sa vyštveral takmer do polovice, keď sa tie sivé beštie zjavili ako duchovia. Cítil som ich štipľavý zápach a bezodný

hlad. Počul som ich nástoľčivý dupot. Ich zlovestné oči mi prepaľovali zátylok. Ruky sa mi potili. *Neudržiím sa dlho*, pomyslel som si vtedy. Pamätám si to ako dnes. Nohami som silno obopínal mohutný kmeň a modlil sa: *Pane Bože, prosím, uchráň ma od takejto potupnej záhuby. Mysli na moju rodinu. Kto ich uživí, ak teraz zomriem?*“

Freja bojazlivo zjojkla a stisla otcovi ruku. Nechty mu zaborila do predlaktia. Rorik sa láskavo usmial a pohladil dcéru po líci. Sven hltal každé jeho slovo. Rorikovi sa to páčilo, preto vyskočil na nohy a začal ešte náruživšie znázorňovať nasledujúce udalosti.

„Vtom mi ruky sčista-jasna vyleteli do vzduchu. Prehlo ma v páse a trup sa mi vyvrátil k zemi. Zatočila sa mi hlava. Visel som doluznak, takmer zoči-voči obrovskému sivému vlkovi, ktorý na mňa ceril krvilačné tesáky. Oči mu divoko blčali. Ňufák mu zdobila mrzká jazva. Očakával som najhoršie. Jeho teplý dych a spenené sliny sa mi vpíjali do končekov vlasov. Myslel som si, že je so mnou amen, zle-ne-dobre. Obluda vyskočila na zadné laby, prednými sa ma snažila dočiahnuť a rozpárať dlhými pazúrami. Privrel som oči. *Koniec je blízko*, pomyslel som si. Snažil som sa s tým zmieriť. Zrazu som začul ten najkrajší zvuk na svete. Niečo mi zasvišťalo tesne pri uchu a pocítil som teplo. Opatrne som otvoril oči a zbadal som, ako sa vlk skrúca od bolesti. Srst na hrudi mal zmáčanú krvou. Dýka s ozdobnou drevenou rukoväťou ho zasiahla priamo do srdca. Ticho zakňučal a naposledy vydýchol. Ostatné, mohlo ich byť šesť alebo sedem, to znepokojilo. Medzitým chlapi zapálili fakle, ktoré